

EF-Selskabsret

12 staters fælles virksomhedsret

© 1992 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Tryk: Gentofte Tryk, Charlottenlund

Printed in Denmark 1992

ISBN 87-574-5561-9

Indledning

En gennemgang af de foreliggende retssammenlignende fremstillinger af de europæiske staters selskabsretlige regler giver indtryk af mangfoldighed og forskelle. Hvad om man i stedet tog udgangspunkt i det, der er fælles? Takket være en række direktiver og enkelte forordninger giver det i dag mening at tale om en fælleseuropæisk selskabsret, hvor alle de væsentligste forhold i et selskabs liv er bindende reguleret på EF-niveau. En beskrivelse heraf vil sætte læseren i stand til (a) at identificere den EF-retlige kerne i de regler, der gælder i hans eller hendes eget lands retssystem, og (b) at skaffe sig et godt begreb om, hvilken retstilstand han eller hun vil møde, når man bevæger sig ind i ét eller flere andre EF-staters regelsæt.

Beskrivelsen af den fælleseuropæiske selskabsret kan ikke tage udgangspunkt i en gennemgang af direktiverne ét for ét; dertil er der nu for mange af dem, og dertil er de emner, som det enkelte direktiv behandler, ofte for uhomogene. Et hensigtsmæssigt udgangspunkt er i stedet at følge selskabet lige fra etableringen af dets juridiske personlighed, gennem de forskellige organisatoriske og økonomiske problemkredse, som et selskab møder, til dets eventuelle opløsning.

Kan det lade sig gøre at skrive en sådan fremstilling uden at omtale enkeltstaters lovregler, alene under gennemgang af de egentlige fællesskabsretlige forskrifter? Svaret er næsten ja, og en sådan fremstillingsmåde har simpelthen været ét af målene med fremstillingen. Læseren får derfor størst udbytte af teksten, hvis han eller hun kender de vigtigste selskabsretlige regler i sin egen stat. Når man bearbejder teksten i bogen, vil man associere til sit eget retssystem, og man vil følgelig dels forstå dettes baggrund lidt bedre, dels opnå et grundlæggende kendskab til de forskrifter, der regulerer den selskabsretlige dagligdag for næsten 350 millioner EF-borgere i 12 – snart måske over 20 – enkeltstater.

I enkelte tilfælde, hvor EF-reglerne særligt er inspireret af en bestemt enkeltstats lovgivning, og hvor der endnu ikke foreligger domme fra EF-domstolen om EF-forskrifternes fortolkning, har jeg – trods ønsket om en rent fællesskabsretlig fremstilling – fundet det rigtigst at tilføje bemærkninger om »grands arrêts« fra den pågældende stats domstole til foreløbig afklaring af reglernes forståelse.

Forstudierne til »EF-Selskabsret, 12 staters fælles virksomhedsret« begyndte med min bog »Europæisk selskabsret« i 1989, men EF-Selskabsret er for omfattende bearbejdet til med rette at kunne betegnes som en 2.-udgave.

AUC, december 1991

Erik Werlauff

Indholdsfortegnelse

Indledning

1. Den juridiske person og dennes status og beskyttelse ifølge fællesskabsretten	13
1.1. Begrebsbestemmelse	13
1.2. En fællesskabsretlig definition af det juridiske personlighedsbegreb	14
1.3. Gensidig anerkendelse af selskaber i EF	15
1.4. En 4-dobbelt selskabsfrihed	17
1.5. Hvem hæfter for den juridiske persons forpligtelser?	23
1.6. Begrænsede muligheder for at kende en juridisk person ugyldig	24
1.7. Loyalitetspligt over for den juridiske persons interesser	26
2. Den fælleseuropæiske selskabsrets udvikling og hovedtræk	36
2.1. EF-selskabsrettens traktatretlige grundlag	36
2.2. De retsakter, der anvendes til udviklingen af den fælleseuropæiske selskabsret	40
2.3. Overblik over de fælleseuropæiske selskabsretlige forskrifter og forslag til sådanne	45
2.4. Fremtidsperspektiver	46
3. Fællesskabsrettens forskellige selskabstyper	48
3.1. Sondringen mellem person- og kapital-selskaber	48
3.2. Enkeltmandsvirksomhed	49
3.3. Enkeltmandsselskab	52
3.4. Interessentskaber, herunder firmagrupper	55
3.5. Europæiske aktieselskaber, SE	72
4. Selskabsbeskatning, kapitaltilførselsafgift og børsomsætningsafgift	85
4.1. Retsgrundlaget for en fællesskabsretlig selskabsskatteret	85

4.2.	Overskudsgivende drift: Opgørelse af indkomsten, skattefrihed for datterselskabsudbytte og undgåelse af territorial dobbeltbeskatning	87
4.3.	Underskudsgivende drift: Underskudsfrømsel og fradrag for underskud hos udenlandsk filial og datterselskab	92
4.4.	Virksomhedsovertagelse gennem fusion, spaltning eller majoritetskøb	96
4.5.	Kapitaltilførselsafgift og børsomsætningsafgift	97
5.	EF-selskabsrettens sontring mellem selskab og virksomhed	100
6.	Stiftelse af selskaber og disses påbegyndelse af virksomhed	105
6.1.	Stiftelsesprocedure og -dokumenter	105
6.2.	Realindskud	107
6.3.	Selskabets manglende retsevne	109
6.4.	Tegning af aktier eller anparter	111
6.5.	Indbetaling på aktier og formaliteter i forbindelse med indskud af realværdier samt forbud mod underkurs	111
6.6.	Registrering og offentliggørelse af stiftelsen	113
6.7.	Etablering af filial i andre EF-stater	116
7.	Tilførsel af kapital til selskabet	119
7.1.	Generelt om optagelse af lån	119
7.2.	Lån med konverterings- eller tegningsret	121
7.3.	Godkendt rammekapital	123
7.4.	Bemyndigelse til at beslutte kapitalforhøjelse	124
7.5.	Kapitalforhøjelse efter generalforsamlingsbeslutning	126
7.6.	Realindskud	128
7.7.	Aktionærernes fortegningsret	130
7.8.	Indbetalingspligt og -frist for tegnet aktiekapital	134
7.9.	Mellemform mellem fremmed- og egenkapital: efterstillet (ansvarlig) lånekapital	136
7.10.	Børsemission	137
7.11.	Offentlig emission uden børsnotering	142
8.	Afgang af kapital fra selskabet	144
8.1.	Kompetencen til at beslutte udbytteudbetaling	144
8.2.	Disponibelt beløb, hvoraf udbytte må udbetales	145

8.3.	Må der udbetales aconto-udbytte?	146
8.4.	Offentliggørelse af forslag om udbytte for det forløbne regnskabsår	148
8.5.	Reserver, der ikke må udloddes	148
8.6.	Tilbagebetaling af retsstridig udbetaling	149
8.7.	Selskabets tegning, køb, belåning eller finansiering af dets egne aktier	150
8.8.	Lån, sikkerhedsstillelse eller kaution til fordel for selskabets aktionærer eller medlemmer af dets direktion- eller tilsynsorgan	161
8.9.	Maskeret udlodning	164
8.10.	Kapitalnedsættelse (med udbetaling til aktionærer), amortisation, indløsning eller tilbagekøb af aktier	168
8.11.	Tabgivende drift og heraf følgende reaktionspligt hos selskabet; kapitalnedsættelse uden udbetaling til aktionærer	175
9.	Værdipapirer udstedt af selskabet	178
10.	EF-forskrifter om selskabets eget regelsæt og publiciteten omkring dette	184
10.1.	Vedtægter og stiftelsesdokument	184
10.2.	Forretningsorden eller instruks for direktion- og tilsynsorganerne	191
10.3.	Ansættelseskontrakter	193
10.4.	Aftaler mellem aktionærer eller anpartshavere	194
11.	Kompetencefordeling og samarbejde mellem selskabets organer	198
11.1.	Generalforsamlingens kompetence i forhold til de øvrige selskabsorganer	200
11.2.	Forsamling af obligationsejere	204
11.3.	Generalforsamlingens og andres indflydelse på direktion- og tilsynsorganernes sammensætning	206
11.4.	Direktion- og tilsynsorganernes indbyrdes kompetenceafgrænsning	208
12.	Særligt om afholdelsen af selskabets generalforsamling	214
12.1.	Kompetence	214
12.2.	Ordinær/ekstraordinær	216

12.3.	Indkaldelse	216
12.4.	Møderet, fuldmagter	220
12.5.	Aktionærernes beslutningsgrundlag	222
12.6.	Dagsordenens bindende karakter, deltagerfortegnelse	224
12.7.	Stemmeret	225
12.8.	Inhabilitet	228
12.9.	Majoritetsforskrifter	229
12.10.	Protokol	233
12.11.	Beslutningernes ugyldighed	233
13.	Direktions- og tilsynsorganernes interne retsforhold	236
13.1.	Valg og afskedigelse	236
13.2.	Forretningsførelse og tilsyn	239
13.3.	Information og aktindsigt	239
13.4.	Vederlag, bijob	241
13.5.	Særligt vidtrækkende beslutninger	242
13.6.	Inhabilitet	244
13.7.	Ligestilling mellem det enkelte organs medlemmer	246
13.8.	Loyalitets- og tavshedspligt	248
13.9.	Majoritet, quorum, fravær	249
14.	Direktions- og tilsynsorganernes eksterne retsforhold til medkontrahenter m.v.	253
14.1.	Kompetencen til at forpligte selskabet	253
14.2.	Organmedlemmernes erstatningsansvar	260
14.3.	Insider trading	267
15.	Selskabets forhold til aktionærerne, majoritetsovertagelser, koncernforhold	270
15.1.	Fortegnelse over aktionærer (aktiebog)	270
15.2.	Offentligt kendskab til identiteten af selskabets større aktionærer	272
15.3.	Selskabets pligt til ligebehandling af dets aktionærer	276
15.4.	Overtagelse af majoriteten gennem tilbud til selskabets aktionærer	277
15.5.	Når en bestemmende aktionær selv er en virksomhed: koncernforhold	283

16.	Selskabets virksomheds- og selskabsretlige relationer til medarbejderne	290
16.1.	Medarbejdernes indflydelse på selskabets beslutninger ...	291
16.2.	Medarbejdernes indflydelse på selskabets modervirksomheds beslutninger	296
16.3.	Særlige muligheder for gennem aktiesalg m.v. at give medarbejderne andel i selskabets formue	298
16.4.	Medarbejdernes rettigheder ved overdragelse af en virksomhed	300
16.5.	Sikring af medarbejdernes lønkrav ved virksomhedsejerens insolvens	307
17.	Selskabets relationer til offentlige myndigheder i dets egen stat eller en anden EF-stat. De for selskabet relevante EF-myndigheder ..	311
17.1.	Enkeltstatslige myndigheder	311
17.2.	Fællesskabsretlige myndigheder	314
18.	Selskabets regnskabs- og revisionsforhold	321
18.1.	Årsregnskab	321
18.1.1.	Generelt	321
18.1.2.	Balance	325
18.1.3.	Driftsregnskab	333
18.1.4.	Noter	336
18.1.5.	Årsberetning	339
18.1.6.	Offentliggørelse	340
18.2.	Halvårsrapport i børsnoterede selskaber	341
18.3.	Koncernregnskab	345
18.3.1.	Koncernbegrebet	346
18.3.2.	Udeholdelse af enkelte virksomheder	351
18.3.3.	Koncernregnskabs indhold	352
18.4.	Revision og revisorer	356
19.	National og international fusion og spaltning	361
19.1.	Fusion mellem selskaber i samme stat	362
19.2.	Fusion mellem selskaber i forskellige stater	372
19.3.	Spaltning	375
19.4.	Fællesskabsretlig kontrol med særligt store fusioner (virksomhedsovertagelser)	381

20.	Selskabets frivillige opløsning gennem likvidation	392
20.1.	Beslutning om likvidation	393
20.2.	Likvidatorer	395
20.3.	Likvidationens gennemførelse	398
21.	Selskabets tvangsmæssige opløsning af selskabs- eller insolvensretlige årsager	403
Litteratur		413
Stikord		000

1.

Den juridiske person og dennes status og beskyttelse ifølge fællesskabsretten

Dette kapitel analyserer, i hvilket omfang vi er nået frem til et fællesskabsretligt juridisk personlighedsbegreb, og hvilken beskyttelse fællesskabsretten giver den juridiske person, når denne er etableret.

1.1. Begrebsbestemmelse

I det følgende antager jeg, at juridisk personlighed foreligger, når en formuemasse er således udskilt fra sin ejerkreds, at den har opnået *retsevne, handleevne, partsevne og procesevne*. Retsevne kan defineres som kompetencen til at være bærer af ret og pligt i eget navn, uden at ret eller pligt direkte eller indirekte tilkommer/påhviler formuemassens eventuelle ejerkreds. Handleevne er kompetencen til selv at disponere over sin retsevne gennem dertil sigtende eksterne dispositioner. Eftersom den juridiske person ikke kan skrive breve eller fremsætte mundtlige udsagn, må den nødvendigvis handle gennem sine organer eller visse af disse. Organerne er ikke den juridiske persons befuldmægtigede, eftersom eksistensen af et fuldmagtsforhold forudsætter, at fuldmagtsgiveren selv kunne have valgt at udføre de pågældende handlinger. Det kan den juridiske person ikke. Den er tvunget til at handle gennem sine organer og udtrykker sig kun gennem disse (eller gennem en af organerne udpeget befuldmægtiget), ligesom en umyndig person i formueretlige anliggender udtrykker sig gennem sin værge.

Partsevne er evnen til at være sagsøger eller sagsøgt i retssager ved domstole og voldgiftsretter. Sagens part er den juridiske person, ikke dennes eventuelle ejerkreds. Domhaveren eller den domfældte er den juridiske person, ikke dens ejere. En dom, der lyder på den juridiske person, er ikke en dom over dens ejere. Procesevnen er kompetencen til selv at disponere over sin partsevne. Procesevnen er således det procesretlige modstykke til